

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALIĞININ YÖNETİMİ

Dr. Esra Yazar

Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Yedikule Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi

Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Tanımı

- genellikle zararlı gaz ve partiküllere maruziyete bağlı
- havayolu ve /veya alveolar anormalliklerin yol açtığı
- **persistan solunum semptomları ve hava akımı kısıtlaması** ile karakterize
- yaygın, önlenemez ve tedavi edilebilir bir hastalıktır

Tanı

RİSK FAKTÖRLERİYLE TEMAS

- Tütün ve tütün ürünleri
- Biomass maruziyeti
- Bireysel risk faktörleri
  - Genetik bozukluklar
  - Akciğerin gelişimsel anormallikleri
  - Aşırı hava yolu duyarlılığı
  - Hızlanmış yaşlanma

SEMPTOMLAR

Nefes darlığı
Öksürük
Balgam

SPIROMETRİ

Tanıyı doğrulamak için gerekir
Postbronkodilatör
FEV1/FVC < %70

Patogenez → Patofizyoloji

Patogenez

- İnflamasyon
- Oksidatif stres
- Proteaz/antiproteaz dengesizliği

Patofizyoloji

- Havayolu obstrüksiyonu ve hiperinflasyon
- Mukus hipersekresyonu ve siliyer diskinezi
- Alveolar harabiyet
- PHT
- Sistemik etkiler

Klinik Özellikler

Kor pulmonale Bulguları	Hipoksemi Bulguları	Hiperkarbi Bulguları
<ul style="list-style-type: none"> *Ortopne *Güç- zorlu solunum *Siyanoz *Periferik ödem *Juguler venlerde dolgunluk *Hepatomegali ve hassasiyet artışı *Paradoksal solunum	<ul style="list-style-type: none"> *Siyanoz *Ajitasyon, huzursuzluk *Uykusuzluk *Terleme *Taşipne, taşikardi	<ul style="list-style-type: none"> *Uyuklama *Dalgınlık *Bilinç kaybı *Asteriksis (flapping tremor)

Fizik Muayene

- Özellikle başlangıçta tüm fizik muayene bulguları normal olabilir
- İleri evrelerde ve solunum yetmezliği geliştiğinde inspeksiyonda;
  - *göğüs ön-arka çapında artma,
  - *yardımcı solunum kaslarının kullanılması,
  - *büzük dudak solunumu,
  - *alt kostalarda paradoksik hareket izlenebilir
- Perküsyonda hipersonorite saptanabilir
- Oskültasyonda; solunum seslerinde azalma, ekspiryumda uzama, hışıltılı solunum (wheezing) ve ronküsler duyulabilir

Akciğer Grafisi

- Erken dönemde tamamen normal olabilir
- Diğer hastalıkları dışlamak veya atak nedenini belirlemek için yararlıdır

Aşırı havalanma (hiperinflasyon) bulguları

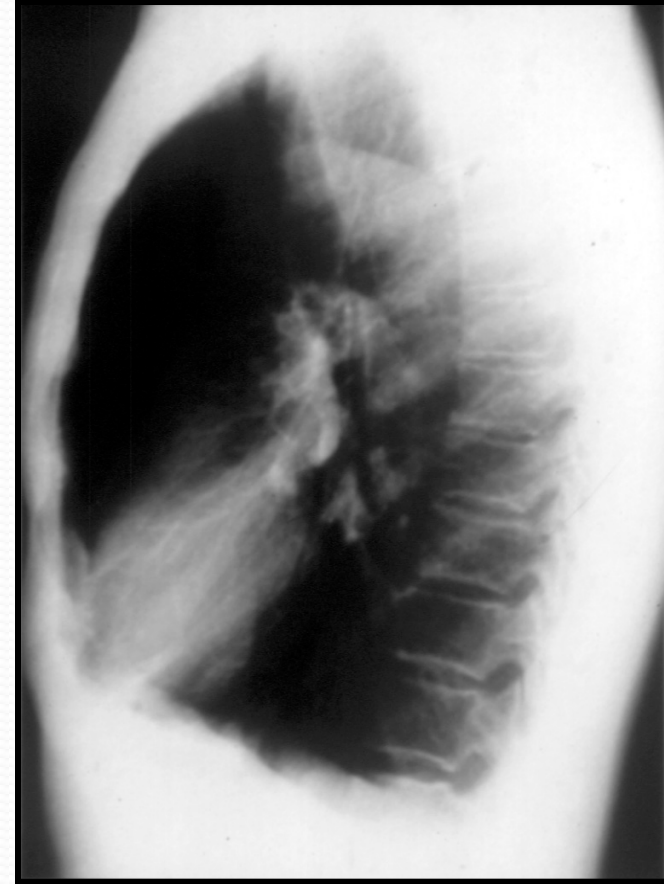
- Diyafmalarda aşağı inme ve düzleşme
- Kalp gölgesinde daralma
- Damar gölgelerinde azalma

Akciğer Grafisi

Lateral grafide
retrosternal ve
retrokardiyak havalı
alanda artma

Bilgisayarlı Tomografi (BT)

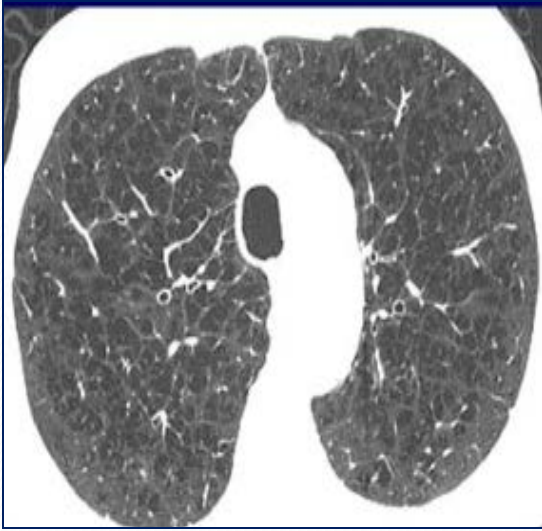
- Rutin önerilmez
- Bronşektazi
- Akciğer kanseri tarama
- Ayırıcı tanı (eş zamanlı diğer hastalıklar)
- Non farmakolojik tedavi öncesi değerlendirme

Akciğer volüm azaltıcı (VLR) cerrahi

Bronkoskopik VLR

Transplantasyon

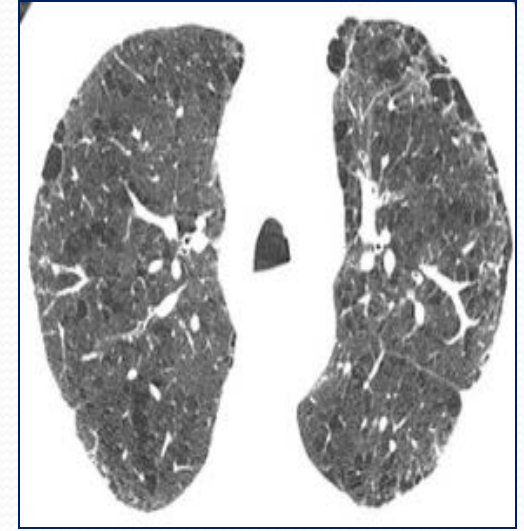
Bilgisayarlı Tomografi Amfizem Görünümleri

Santrilobüler amfizem

Panlobüler amfizem

Paraseptal amfizem

Spirometri

- Postbronkodilatör FEV1/FVC<%70 basit ve referans değerlerden bağımsızdır
- Yaşlılarda → fazla tanıya (overdiagnosis)
- Gençlerde (<45 yaş) → eksik tanıya (underdiagnosis) yol açabilir
- LLN referans değerler gerektirir (postbronkodilatör FEV1 için), klinik çalışmalarda yaygın kullanımı yoktur
- GOLD 2018 raporunda da FEV1/FVC fiks oranının kullanılmasını LLN'e tercih etmektedir

Akciğer volümleri ve difüzyon kapasitesi

- Erken hastalık döneminden itibaren rezidüel volümde artma ve hava akımı kısıtlaması kötüleştikçe statik hiperinflasyon ortaya çıkar
- Bu ölçümlerin KOAH şiddetini değerlendirmede katkısı olabilir ancak farmakolojik tedavi kararı için gerekli değildir
- Difüzyon kapasitesi ölçümü; DLCO ve DLCO/VA alveolokapiller membran bozukluğunun varlığını doğrulayarak amfizeme işaret eder

Arter kan gazı (AKG) ve oksijen satürasyonu

- $FEV_1 < \%35$ olan ya da solunum veya kalp yetersizliğine ait bulguları olan olgularda SpO_2 ölçülmelidir
- $SpO_2 < \%92$ ise AKG bakılması önerilir

Ayırıcı Tanı

- ✓ Astım
- ✓ Konjestif kalp yetmezliği
- ✓ Bronşektazi
- ✓ Tüberküloz
- ✓ Obliteratif bronşiyolit
- ✓ Difüz panbronşiyolit

KOAH'ın Değerlendirilmesi

Spirometrik olarak tanıyı kesinleştirir.

Havaakımı kısıtlanmasını değerlendirir

Semptomları/Alevlenme riskini değerlendirir

Postbronkodilatör $FEV_1/FVC < 0.70$

Spirometri

- Tanı
- Prognostik değerlendirme
- Non-farmakolojik tedavi kararı

	FEV_1 % beklenen in
GOLD 1	≥ 80
GOLD 2	50-79
GOLD 3	30-49
GOLD 4	< 30

Alevlenme hikayesi

≥ 2 veya ≥ 1 hospitalizasyon

Hospitalizasyon olmadan ≤ 1 alevlenme

C	D
A	B

Orta ve ağır alevlenme
GOLD 2018

mMRC 0-1
CAT < 10

mMRC ≥ 2
CAT ≥ 10

Semptomlar

mMRC Dispne Skalası

(Deđiřtirilmiř İngiliz Tıbbi Araştırma Konseyi)

Derece	Tanım
0	Sadece ağır egzersiz sırasında nefesim daralıyor.
1	Sadece düz yolda hızlı yürüdüğümde ya da hafif yokuş çıkarken nefesim daralıyor.
2	Nefes darlığım nedeniyle düz yolda kendi yaşıtlarıma göre daha yavaş yürümek ya da ara ara durup dinlenmek zorunda kalıyorum.
3	Düz yolda 100 metre ya da birkaç dakika yürüdükten sonra nefesim daralıyor ve duruyorum.
4	Nefes darlığım yüzünden evden çıkamıyorum veya giyinip soyunurken nefes darlığım oluyor.

KOAH Değerlendirme Testi (CAT)

Deęerlendirilen parametreler	Derecelendirme	Deęerlendirilen parametreler
Hiç öksürmüyorum.	0 1 2 3 4 5	Sürekli öksürüyorum.
Akcięerlerimde hiç balgam yok.	0 1 2 3 4 5	Akcięerlerim tamamen balgam dolu.
Göęsümde hiç tıkanma/daralma hissetmiyorum.	0 1 2 3 4 5	Göęsümde çok daralma var.
Yokuş veya bir kat merdiven çıktığımda nefesim daralmıyor.	0 1 2 3 4 5	Yokuş veya bir kat merdiven çıktığımda nefesim çok daralıyor.
Evdeki hareketlerimde hiç zorlanmıyorum.	0 1 2 3 4 5	Evdeki hareketlerimde çok zorlanıyorum.
Akcięerlerimin durumuna rağmen evimden çıkmaya hiç çekinmiyorum.	0 1 2 3 4 5	Akcięerlerimin durumuna rağmen evimden çıkmaya çekiniyorum.
Rahat uyuyorum.	0 1 2 3 4 5	Akcięerlerimin durumu nedeniyle rahat uyuyamıyorum.
Kendimi çok güçlü/enerjik hissediyorum.	0 1 2 3 4 5	Kendimi hiç güçlü/enerjik hissetmiyorum.
	Toplam skor	0-40 puan

Stabil **KOAH**'ın Tedavisi

Tedavinin Hedefleri

1. Semptomların Azaltılması

Semptomları rahatlatmak

Egzersiz toleransını arttırmak

Sağlık durumunu iyileştirmek

2. Riskin Azaltılması

Hastalığın progresyonunun önlenmesi

Alevlenmelerin önlenmesi ve tedavisi

Mortalitenin azaltılması

KOAH Tedavisinde Anahtar Noktalar

- Her hasta bireysel olarak deęerlendirilmeli
- Sigara içen hastalar bırakma konusunda cesaretlendirilmeli ve desteklenmeli
- Tedavi stratejileri sadece farmakolojik tedaviler ile sınırlanmamalı, uygun non-farmakolojik müdahaleler ile tamamlanmalı

Farmakolojik tedavi seçimi

- Semptomların şiddeti ve alevlenme riskine göre bireysel olmalı
- Yan etkiler
- Komorbiditeler
- İlacın fiyatı ve ulaşılabilirliği
- Hastanın cevabı ve tercihi

Komorbiditeler

- Kardiyovasküler hastalıklar
- İskelet kası fonksiyon bozukluğu
- Metabolik sendrom
- Diyabet
- Osteoporoz
- Anksiyete ve depresyon
- Akciğer kanseri
- Uyku bozuklukları

İnhaler Cihaz Seçimi

- İnhaler cihaz seçimi erişim, maliyet, hekim ve hastanın kullanabilmesi ve tercihine bağlı olmalı
- Cihaz reçetelendiği zaman uygun inhalasyon tekniği gösterilmeli
- İnhalasyon tekniği her vizitte kontrol edilmeli ve doğru kullanımından emin olunmalı

Bronkodilatör **İlaçların Kullanımı**

- Sürekli dispnesi olan hastalarda LABA and LAMA kısa etkili bronkodilatörlere (bd) tercih edilir(A)
- Tedaviye tek uzun etkili ya da dual bd ile başlanabilir ancak dispnesi devam eden hastalarda 2. bd ilaç eklenmelidir (A)
- Teofilin uzun etkili bd lere erişilemeyen durumlar dışında tercih edilmemeli (A)

Anti-inflamatuvar **Ajanların Kullanımı-I**

- Uzun dönem ICS monoterapisi önerilmemektedir (A)
- Uygun uzun etkili bd tedaviye rağmen alevlenme geçiren hastalarda ICS+LABA kombinasyonu düşünülebilir (A)
- LABA+ICS veya LABA/LAMA/ICS ye rağmen sık alevlenme geçiren hastalarda PDE4 inhibitörü düşünülebilir (B)

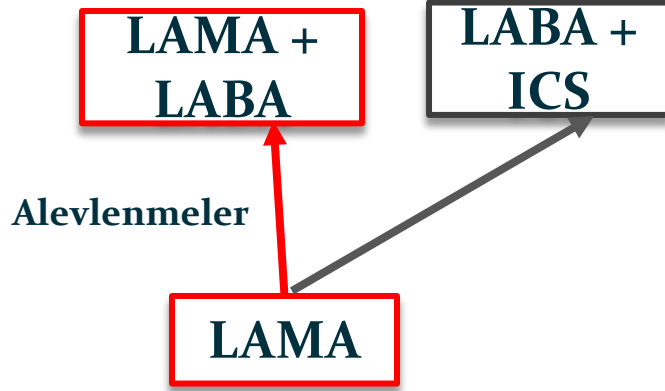
Anti-inflamatuvar **Ajanların Kullanımı-II**

- Uygun tedaviye rağmen alevlenme geçiren ve eski sigara içicisi hastalarda makrolidler düşünülebilir (B)
- Antioksidan mukolitikler sadece seçilmiş hastalarda önerilmektedir
- Oral kslerin uzun dönem kullanımı önerilmemektedir(A)

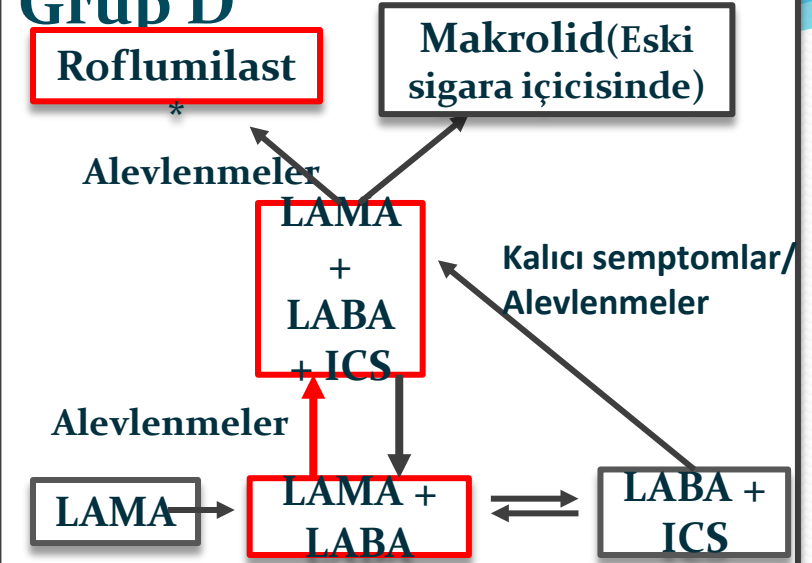
Diğer Farmakolojik Tedavilerin Kullanımı

- Ağır herediter alfa-1 antitripsin eksikliği olan amfizemli hastalar alfa-1 antitrip tedavisine aday olabilirler (B)
- Öksürük kesiciler önerilmemektedir (C)
- KOAH'a sekonder gelişen PHT' da, primer PHT için onaylı olan ilaçlar önerilmemektedir (B)

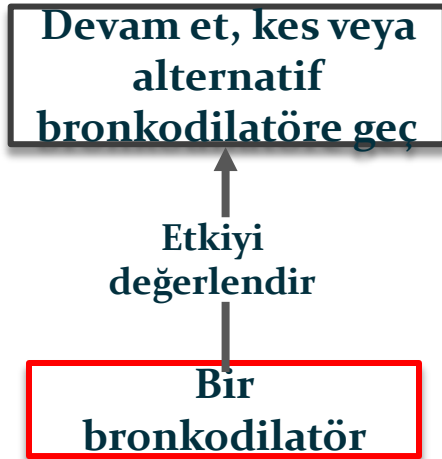
Grup C

Grup D

Grup A

Grup B

İlk tercih tedavi →

* FEV₁ < %50 beklenenin ve kronik bronşit fenotipi

Non-farmakolojik Tedaviler

- Aşılar
- USOT
- NIV
- Pulmoner rehabilitasyon programı
- Cerrahi ya da bronkoskopik girişimsel tedaviler

Aşılar

İnfluenza Aşısı

- KOAH'da ciddi hastalık ve ölümü azaltabilir
- Her bir aşıli hasta için total alevlenme sayısını azaltabilir
- Yaşlı KOAH hastalarında daha etkilidir
- Yan etkiler genellikle hafif ve geçicidir

Pnömonok Aşısı

- PPSV23 toplumdan edinilmiş pnömoni insidansını (<65 yaş, FEV1 <%40 ve komorbiditeleri) azaltır
- PCV13 bakteriyemi ve ciddi invaziv pnömokokal hastalığını azaltmada önemli etkisi gösterilmiştir

Pulmoner Rehabilitasyon

- Stabil KOAH'da dispneyi, sağlık durumunu, egzersiz toleransını iyileştirir (A)
- Yakın zamanda (önceki yatıştan ≤ 4 hafta) alevlenme geçiren hastalarda yeniden başvuruyu ve mortaliteyi azaltır (B)
- Hastalığın tüm evrelerinde etkili olmakla beraber özellikle orta ve ağır KOAH lılar için güçlü bulgular
- Aynı zamanda en maliyet etkin tedavi yaklaşımlarından biri

Uzun Süreli Oksijen Tedavisi

- Kronik ağır ($\text{PaO}_2 < 55\text{mmHg}$ veya $\text{SaO}_2 < \%88$) istirahat hipoksemisi olan hastalarda USOT sağ kalımı iyileştirir
- $\text{PaO}_2 \rightarrow 55\text{-}60\text{mmHg}$
  - pulmoner hipertansiyon
  - polisitemi
  - periferik ödem
  - kalp yetmezliği
- İstirahatte ya da egzersiz ile orta dereceli (moderate) hipoksemisi olan hastalarda rutin önerilmemekte, bireysel değerlendirmeye göre verilebilir

Non-invaziv Mekanik Ventilasyon

- Ağır kronik hiperkapnisi ($\text{PaCO}_2 \geq 55 \text{mmHg}$)
- Akut solunum yetmezliği nedeniyle hastaneye yatış öyküsü (≥ 2 yatış/yıl) olan hastalarda
- Uzun dönem NIV mortaliteyi azaltabilir ve
- Yeniden hastane yatışlarını önleyebilir

Stabil KOAH'da **Girişimsel** Tedavi

Akciğer volüm küçültücü cerrahi

Üst lob tutulumu olan ve post-rehab egzersiz kapasitesi düşük olan ağır amfizem hastalarında sağ kalımı iyileştirir (A)

Büllektomi

Seçilmiş hastalarda dispne, akciğer fonksiyonları ve egzersiz toleransında iyileşme ile ilişkilidir (C)

Transplantasyon

Uygun seçilmiş çok ağır KOAH hastalarında yaşam kalitesini ve fonksiyonel kapasiteyi iyileştirir (C)

Bronkoskopik girişimler

Seçilmiş ağır amfizemlilerde, tedaviyi takip eden 6-12. aylarda ekspirasyon sonu akc volümünü azaltır
Egzersiz toleransını sağlık durumunu ve akciğer fonksiyonlarını iyileştirir
Endobronşiyal valv (B), lung coils (B)

Alevlenmeler

Tanım: Solunum semptomlarında ek tedavi gerektiren akut kötüleşme

Hafif Atak: Tedaviye sadece SABD eklenmesi yeterli

Orta Atak: SABD tedaviye ek olarak ab ve/veya sistemik ks gerektiren

Ağır Atak: Yatış ya da acil başvurusu gerektiren

Alevlenmelerin Tedavisi

Tedavide amaç

- Mevcut alevlenmenin negatif etkilerini en aza indirmek
- Gelecek alevlenmeleri önlemek

Alevlenmelerin Tedavisinde Anahtar Noktalar

- Başlangıç bd tedavisi olarak , SABA ve/ve ya SAMA önerilmekte (C)
- Sistemik ks tedavisi (5-7 gün), akciğer fonksiyonlarını ve oksijenizasyonu iyileştirir, hastanede kalış süresini ve iyileşme zamanını kısaltır (A)
- Endikasyon varsa ab tedavisi (5-7 gün), erken relaps ve tedavi yetersizliği riskini azaltır, iyileşme zamanı ve hastanede kalış süresini kısaltır (B)
- Yan etki profili nedeniyle metilksantinler önerilmemektedir (B)

Alevlenmelerde NIV Uygulaması

- Akut solunum yetmezliğine yol açan alevlenmelerde kesin kontraendikasyon yoksa seçilecek ilk yöntem NIV olmalıdır (A)
- Solunum işini ve entübasyon ihtiyacını azaltır
- Gaz değişimini iyileştirir
- Hastanede kalış süresini azaltır
- Sağ kalımı iyileştirir

Alevlenmelerde NIV **Endikasyonları**

Aşağıdakilerden en az birinin varlığında

- Solunumsal asidoz ($\text{CO}_2 \geq 45\text{mmHg}$, $\text{pH} \leq 7.35$)
- Şiddetli dispne; solunumsal kas yorgunluğu ve artmış iş yüküne işaret eden klinik bulgular birlikteliğinde
- O_2 tedavisine rağmen devam eden hipoksemi